

Tema broja:

Globalna kriza pogada i CEDIS

*Projekat revitalizacije SN i NN mreže
Ekipe CEDIS-a efikasan partner*

*Investicije
TS "Velje Brdo" uskoro na mreži*

IMENOVANJA

Novi rukovodioci u tri cjeline

Marko Malović šef Službe za operativno upravljanje

Novi šef Službe za operativno upravljanje od 15. marta je Marko Malović.

Marko je rođen 1972. godine u Nikšiću, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore, smjer Energetika, diplomirao je 1999. godine.

Radni odnos zasnovao je 2.000 godine u Elektroprivredi Crne Gore gdje je nakon odrađenog pripravničkog staža radio kao inženjer u Službi za razvoj.

Od avgusta 2002. do oktobra 2009. godine Marko je radio kao operativni dispečer u Odjeljenju za operativno upravljanje FC Distribucija. Zatim prelazi u Crnogorski elektroenergetski sistem, gdje je nešto više od tri godine pokrivaio radno mjesto inženjera zaštite na radu, a od novembra 2012. do januara 2016. godine nalazio se na poziciji šefa TS 220/110/35kV „Podgorica 1“ u CGES-u. Nakon toga, prelazi na radno mjesto glavnog inženjera za koordinaciju u Službi eksploatacije, a od januara 2019. godine do imenovanja na funkciju šefa Službe za operativno upravljanje bio je šef TS 220/110/35kV „Podgorica 1“, TS 110/35 kV „Danilovgrad“ i TS 110/10

kV „Podgorica 3“ u Crnogorskom elektroenergetskom sistemu.

Marko govori engleski jezik.

Andrija Vujović šef Službe za operativnu energetiku, planiranje i analizu rada mreže 35 kV

Andrija je rođen 1996. godine na Cetinju. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Nikšiću, kao dobitnik diplome Luča za odličan uspjeh iz svih nastavnih predmeta.

Na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore diplomirao je 2019. godine sa prosječnom ocjenom 9.09 na osnovnim i 9.90 na specijalističkim studijama.

Prvo zaposlenje dobio je 2019. godine u Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu, gdje je u Sektoru za upravljanje prvo bio polaznik Vladinog programa stručnog osposobljavanja, a nakon toga inženjer za operativnu energetiku, planiranje i analizu rada mreže u istoimenoj Službi. Andrija zatim prelazi u Službu za operativno upravljanje na mjesto inženjera za operativno upravljanje, a od aprila 2021. do marta 2022. godine bio je operativni dispečer.

Na poziciji šefa Službe za operativnu energetiku, planiranje i analizu rada mreže 35 kV u Sektoru za upravljanje je od 15. marta ove godine.

Andrija je dobitnik velikog broja priznanja, nagrada i stipendija za uspjeh tokom školovanja. Govori engleski i italijanski jezik.

Duško Tanjević šef Službe za održavanje Regiona 7

Duško je rođen 1965. godine u Pljevljima, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Specijalističke studije na studijskom programu Elektrotehnika i računarstvo završio je na Visokoj školi tehničkih strukovnih studija u Čačku i stekao kvalifikaciju specijalista energetike.

Radno iskustvo Duško je sticao u ŠIK "Velimir Jakić", gdje je od 1999.

do 2001. godine radio na održavanju elektroenergetske infrastrukture, a zatim je bio samostalni savjetnik za elektrotehniku u Sekretarijatu za uređenje prostora Opštine Pljevlja.

Radio je na planiranju izgradnje elektroenergetske infrastrukture, izradi projektne dokumentacije, nadzoru nad izgradnjom energetske infrastrukture (TS, SN mreža, NN mreža i Javna rasvjeta) i sl..

U Crnogorski elektrodistributivni sistem prelazi 01. 04. ove godine, na poziciju

šefa Službe za održavanje Regiona 7 u Sektoru za održavanje.

AKTUELNO

Globalna kriza pogada i CEDIS

Nekontrolisani rast cijena na tržištu direktno utiče na nabavku materijala i opreme, što ugrožava i održavanje i realizaciju investicija. Ako kriza potraje treba očekivati i nestašice, a ugroženi su i okvirni sporazumi, zaključeni prošle godine, jer dobavljači odustaju od ugovorenih poslova

Posljednjih par mjeseci cijene elektromaterijala i opreme, neophodnih za funkcionisanje elektrodistributivnog sistema, su zbog globalne krize znatno porasle, pa se postavlja pitanje koliko će to uticati na poslovanje CEDIS-a, posebno sa aspekta ranije ugovorenih poslova, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Već visoke cijene imaju i tendenciju daljeg rasta, a zbog aktuelnog Zakona o javnim nabavkama, nemamo pravo da ih mijenjamo, što može dovesti u pitanje strateške projekte u kompaniji.

Vuko Vukićević, rukovodilac Sektora za održavanje, kaže da su cijene elektromaterijala i opreme uvećane i do 100 odsto, zbog čega je CEDIS u velikom problemu.

-Kao primjer navešću uže Al/Fe 35mm² koje je prije ovog poskupljenja imalo cijenu od oko 2,75 eura bez poreza na dodatu vrijednost, a sada je njegova

cijena oko pet eura bez PDV-a. Ovakav rast cijena direktno utiče na našu nabavku materijala, što opet utiče na samo održavanje elektrodistributivnog sistema. Ukoliko nedostaje materijal, nema održavanja mreže koje je fundamentalno za pouzdanost napajanja – ističe Vukićević.

Nije nemoguće i da dođe do nestašice određenog repromaterijala i opreme iako, prema njegovim riječima, za sada nema naznaka nestašice na tržištu.

-Ako ovakvo stanje potraje, biće vjerovatno i toga, jer se neke fabrike zatvaraju, a dobar dio njih smanjuje obim proizvodnje. Ali, mi sada imamo drugi problem, a to je cijena određenog materijala koja je nerealna. Zbog toga je vrlo upitna ekonomska računica i opravdanost investicije, ukoliko se svi planirani projekti budu realizovali sa ovakvim cijenama. Da ne govorimo o

tome kako je prvo kovid, a zatim aktuelna kriza "pogurala" i sve druge cijene u lancu i da su slični problemi pogodili gotovo sve sfere proizvodnje, distribucije i transporta – kaže Vukićević.

S obzirom na aktuelnu situaciju

i poremećaje na tržištu, postavlja se pitanje jesu li ugroženi ugovori i okvirni sporazumi koji su zaključeni u prethodnom periodu i šta se povodom toga preduzima u našoj kompaniji.

Vukićević kaže da su ugroženi svi okvirni sporazumi koji su zaključeni tokom prošle godine, jer dobavljači odustaju od poslova po tim ugovorenim cijenama.

-U održavanju za sada imamo problema sa užetom, samonosivim kablovskim snopom, ovjesnom opremom za SKS i armirano – betonskim stubovima – informiše on.

Rast cijena predstavlja veliki problem i realizaciji strateških projekata u Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu iako su, prema riječima Vukićevića, tenderi za materijal i opremu za Projekat revitalizacije SN i NN mreže trenutno u toku.

- Kad su rađene specifikacije cijene su

POREMEĆAJI NA TRŽIŠTU UGROŽAVAJU STRATEŠKE PROJEKTE

znatno uvećane, ali njihov nekontrolisani rast nijesmo mogli pretpostaviti. Za građevinske radove tenderi se upravo raspisuju - kaže Vukićević i dodaje da u Sektoru održavanja svakodnevno brinu o stanju zaliha u magacinu, iako to nije njihova obaveza, jer im od toga zavisi realizacija planiranih aktivnosti.

Ovakva dešavanja, ipak, niko nije mogao da predvidi tako da, prema njegovim riječima, polakao ulazimo u situaciju da određenog materijala fali u magacinima.

Što se tiče aktuelne pripreme elektroenergetskih objekata za ljetnja opterećenja, Vukićević ne očekuje da ta važna aktivnost u cilju podrške turističkoj sezoni dođe u pitanje, jer je materijal koji je opredijeljen za remont postrojenja i objekata već nabavljen i u toku je izvođenje radova na velikom broju elektroenergetskih objekata.

Kusovac: Zahtjevi za izmjene ugovora svakodnevni

I **Milutin Kusovac**, rukovodilac Komercijalnog sektora, istakao je da su pandemija korona virusa, rast cijena nafte kao sirovine i goriva za transport proizvoda, te dešavanja u Ukrajini uticali

na nekontrolisan rast cijena, kako na globalnom, tako i na regionalnom nivou. Cijene elektro-materijala i opreme, kao i građevinskog materijala su porasle od 40 do 100 odsto a, u neznatno manjem obimu, taj rast prate i cijene radova i usluga.

Dobra vijest u ovom trenutku je da nema nestašice materijala i opreme, ali će zbog inflacije neminovno doći do daljeg rasta cijena na svim tržištima.

Na pitanje koliko su zbog poremećaja na tržištu ugroženi ugovori, odnosno okvirni sporazumi koji su zaključeni u prethodnom periodu i šta se preduzima povodom toga, te da li je moguće aneksima u okvirima Zakona o javnim nabavkama obuhvatiti aktuelna poskupljenja ili će se ići na druga rješenja, Kusovac je kazao da CEDIS, kao naručilac u postupcima javnih nabavki svakodnevno dobija zahtjeve za izmjene zaključenih ugovora.

-Dobavljači uglavnom zahtijevaju anekse ugovora na način što će cijene biti uvećane, kako bi ih realizovali bez gubitaka. Predmet ovih ugovora su: samonosivi kablovski snop, armirano betonski, drveni, čelično rešetkasti stubovi, izolatori, transformatori,

trafostanice itd. Ista je situacija i sa ugovorima koji za predmet imaju građevinske radove na izgradnji objekata, radove na održavanju mreže, usluge obezbjeđenja objekata ... Većinu navedenih roba, radova i usluga naručilac nabavlja kroz višegodišnje okvirne sporazume, što čini ove nabavke posebno osjetljivim na vanredne okolnosti na tržištu – istakao je Kusovac i dodao:

-Zakon o javnim nabavkama koji je trenutno na snazi predviđa mogućnost izmjene ugovora o javnoj nabavci ako je potreba za izmjenom ugovora nastala zbog okolnosti koje naručilac u vrijeme zaključivanja ugovora nije mogao da predvidi, a izmjenom se ne mijenja priroda ugovora i povećanje vrijednosti ugovora nije veće od 20 odsto vrijednosti prvobitnog ugovora. Treba napomenuti da postoji jedan broj okvirnih sporazuma i ugovora koji su zaključeni po ranijem Zakonu o javnim nabavkama koji nije prepoznavao institut izmjene ugovora o javnoj nabavci do iznosa od 20 odsto. U tim slučajevima naručilac ima ograničene opcije.

Rukovodilac Sektora za komercijalne poslove informiše da se u CEDIS-u nastoji da se svaki zahtjev za aneksiranje postojećih ugovora razmotri i riješi na obostranu korist, tj. na korist i kompanije

i dobavljača, a u skladu sa zakonskim odredbama.

-Smatramo da je potencijalni raskid ugovora loše rješenje sa aspekta dobavljača, ali i sa aspekta naručioca jer usporava realizaciju razvojnih projekata i otežava obavljanje osnovne djelatnosti. I Privredna komora, zajedno sa privrednim subjektima, nastoji da ublaži efekte poskupljenja, te predlaže model lex specialisa, kojim bi se riješila sporna pitanja kada poremećaji iznose preko 20 odsto ugovorene vrijednosti, kao i za ugovore zaključene po ranijem Zakonu o javnim nabavkama – istakao je Kusovac.

Postupak pripreme dokumentacije i sprovođenje tendera je, dakle, u određenoj mjeri zakomplikovan zbog toga što se cijene materijala, opreme i radova mijenjaju u kratkim rokovima, a Kusovac kaže da CEDIS nastoji da prilagodi procijenjene vrijednosti javnih nabavki trenutnom stanju na tržištu, pa se potencijalnim ponuđačima upućuju zahtjevi za dostavljanje informativnih ponuda i skraćuje rok za podnošenje ponuda. Nastoji se, u stvari, da se što bolje istraži tržište i skрати period od objave javne nabavke do zaključenja ugovora.

Privredna komora: Razumijemo težak položaj privrednika

Na sastanku privrednika sa predstavnicima Privredne komore i Ministarstva finansija i socijalnog staranja u čijoj su nadležnosti politike javnih nabavki, održanom 23. marta u PK CG, zaključeno je da mogućnosti izmjena iznosa ugovora, zaključenih po tenderima postoje i one stoje na raspolaganju naručiocima kao njihovo zakonsko ovlaštenje iz Zakona o javnim nabavkama.

Privrednici iz oblasti građevinarstva su istakli da su poremećaji na tržištu koje je uzrokovalo poskupljenje gotovo svih građevinskih materijala, goriva, maziva i drugih resursa u lancu izvođenja građevinskih radova i usluga, ogromni i da se ne mogu ni kontrolisati niti predvidjeti. Pored toga, postoje i još uvijek nerealizovani ugovori, zaključeni u prethodnom periodu, koji datiraju i 3-5 godina, čiji se radovi iz objektivnih okolnosti nijesu mogli završiti i gdje odgovornost nije na strani privrednika, odnosno ponuđača. Uz to su zaključeni po ranijem Zakonu o javnim nabavkama, koji nije prepoznao institut Izmjene ugovora o javnoj nabavci do iznosa od

20 odsto, i na taj način ovi izvođači bili bi dovedeni u neravno pravan položaj.

Na sastanku je ocijenjeno da je zahtjev privrede za donošenjem lex specialisa, kojim bi se riješila sporna pitanja kada poremećaji iznose preko 20 odsto, moguć kao rješenje, ali je za takav model potrebno uključivanje Vlade i Skupštine. Za takvu odluku izvršne vlasti postoji podrška Privredne komore, koja je spremna da aktivno participira u svakoj fazi donošenja adekvatnih rješenja.

Pored toga, razmatrano je i pitanje potencijalnog raskida ugovora, što je ocijenjeno kao veoma rizično rješenje i sa aspekta ponuđača, ali i sa aspekta realizacije razvojnih politika države kao naručioca.

Privrednici su apostrofirali težak i nepovoljan položaj u kojem su se našli, te gubitke koji se mjere milionima eura, zbog kojih je ugroženo očuvanje radnih mjesta i opstanak pojedinih kompanija. Sagovornici su se saglasili da je privredna aktivnost ovih kompanija jedan od osnova daljeg ekonomskog rasta, a da bi raskid ugovora i započinjanje novog procesa javnih nabavki po višestruko višim cijenama, takođe bio ozbiljan izazov za razvojne politike i nastavak započetih investicija.

Revitalizacija SN i NN mreže

Ekipe CEDIS-a efikasan partner na Projektu

Zamijenjeni dotrajali elementi mreže na 30 srednjenaponskih dalekovoda na kojima su radove izvodile ekipe Održavanja i ugrađena nova visokokvalitetna oprema. Vrijednost radova 8,8 miliona eura

Radovi na realizaciji druge godine Projekta revitalizacije SN i NN mreže, koje izvođe ekipe održavanja CEDIS – a, privode se kraju. Od početka projekta naše ekipe su radile na 30 srednjenaponskih dalekovoda sa kojih se električnom energijom napaja preko 14 hiljada, mahom seoskih domaćinstava. Rekonstruisano je 450 kilometara elektromreže, zamijenjeno oko 2.800 stubova, a vrijednost radova iznosi 8.8 miliona eura.

Sveobuhvatna rekonstrukcija seoske elektrodistributivne mreže i dotrajalih objekata na kojima su u prethodnom periodu bili česti problemi u snabdijevanju korisnika električnom energijom, znatno je podigla nivo kvaliteta i pouzdanosti napajanja. Tako na primjer, dalekovod 10kV

“Lutovo” je po broju kvarova i dužini trajanja prekida u prethodnom periodu bio jedan od najproblematičnijih na ruralnom području podgoričke

opštine, a nakon revitalizacije na ovom vodu gotovo da nema oštećenja. Važan benefit revitalizacije je i smanjenje broja složenih terenskih intervencija na teško pristupačnom terenu, naročito tokom zimskih mjeseci.

Projekat je, inače, podrazumijevao zamjenu dotrajalih elemenata mreže na prioritnim dalekovodima i ugradnju nove, visokokvalitetne opreme, a ekipe CEDIS-a su, uz redovne aktivnosti na održavanju mreže, pokazale visok stepen efikasnosti prilikom izvođenja radova, nerijetko završivši objekte prije planiranog roka.

Imajući u vidu dosadašnje benefite revitalizacije, CEDIS je pokrenuo aktivnosti u pravcu nastavka

Projekta i već su raspisani tenderi za nabavku materijala i izvođača za građevinske radove za osam 10 kilovoltnih dalekovoda (“Vazdušni Tuzi”, “Jelenak”, “Unač”, “Novakovići”, “Grbalj 2”, “Gač”, “Meteh” i “Rovca”).

Pored toga, CEDIS je u Plan za 2022. godinu uvrstio i dodatnih 13 srednjenaponskih dalekovoda (“Gornja Breza”, “Branulovica”, “Vladimir”, “Bolnica”, “Utjeha”, “Gornja Lastva”, “Grbalj 3”, “Gomila filterska”, “Lepenac – Žari”, “Lugovi”, “Virak”, “Crnobori” i “Zekavica”).

Iz Sektora za održavanje saopštavaju da će menadžment ubuduće projekat razvijati u pravcu postepenog povećavanja učešća naših ekipa u procesu revitalizacije srednjenaponske i niskonaponske

mreže. CEDIS intenzivno radi i na stvaranju uslova, neophodnih za nastavak projekta, iako aktuelna globalna kriza utiče i na tržište elektromaterijala i opreme, što komplikuje i usporava postupak nabavki i može se negativno odraziti na finansijski aspekt projekta. Bez obzira na okolnosti, u kompaniji su odlučni da nastave sa ulaganjima sve do izgradnje savremene elektrodistributivne infrastrukture i u najzabačenijim krajevima Crne Gore.

U revitalizaciju 22 dalekovoda uloženo 26 miliona eura

U okviru prve i druge godine Projekta revitalizacije srednjenaponske i niskonaponske mreže, na kojem su radove izvodile ekipe Konzorcijuma - "Mezon", "Electro Team" i "Ramel", revitalizovana su, da podsjetimo, dvadeset dva 10 kV dalekovoda („Grahovo“ i „Velimlje“ u Nikšiću; „Gubavač“ i „Tomaševo“, u Bijelom Polju; „Lijeva Rijeka“ i „Mrke Petrovići“ u Podgorici; „Virpazar“ i „Ostros“ u Baru; „Biševo“ u Rožajama; „Gornja Morača“ u Kolašinu; „Boljanići“ u Pljevljima; „Lipovik“ i „Vrela“ na Cetinju; „Hoti“

u Tuzima; „Konjuhe“ u Andrijevi; „Slap Zete“ i „Pg iz Dg“ u Danilovgradu; „Bijela“ na Žabljaku; „Dolac“ u Beranama; „Krute“ i „Mavrijan“ u Ulcinju i „Krivošije“ u Kotoru).

Rekonstruisano je, naime, oko 780 km mreže, zamijenjeno 8.250 stubova, kao i svi dotrajali elementi mreže. Ugrađena je nova savremena oprema, čime je obezbijeđeno znatno kvalitetnije napajanje za preko 15 hiljada korisnika elektrodistributivne mreže u selima širom Crne Gore, a vrijednost Projekta je 26 mliona eura.

Na revitalizovanim dalekvodima već se registruje značajno smanjenje prekida, a s

obzirom da su trase tih vodova mahom na teško pristupačnom terenu, naročito tokom zimskih mjeseci, ostvareni su i benefiti u pogledu smanjenog broja složenih intervencija na terenu.

Crnogorski elektrodistributivni sistem je, dakle, u revitalizaciju značajanog procenta elektromreže na ruralnom području gotovo svih crnogorskih opština, od 2019. godine uložio ukupno 34.8 miliona eura. Zahvaljujući ovom ulaganju i stručnom upravljanju Projektom, rekonstruisano je čak 1.230 km distributivne elektromreže, zamijenjeno blizu 11 hiljada stubova i značajno unaprijeđen kvalitet napajanja za blizu 30 hiljada seoskih domaćinstava.

2019. >

> 2022.

Ekipe Cedis-a

- revitalizovano 450km elektromreže
 - zamijenjeno oko 2.800 stubova
 - revitalizovano 30 (10kV) dalekovoda
- ukupne dužine oko 430 km
- utrošeno 8.8 miliona eura

Konzorcijum: Mezon- Electro Team - Ramel

- revitalizovano 780 km elektromreže
 - zamijenjeno oko 8.250 stubova
 - revitalizovano 22 (10kV) dalekovoda
- ukupne dužine oko 780 km
- utrošeno 26 miliona eura

Revitalizacija SN i NN mreže

Dalekovod “Vojni aerodrom,” u novom ruhu

Revitalizacija dalekovoda i niskonaponskih mreža je u punom jeku. Na DV 10 kV “Vojni aerodrom” ekipe CEDIS-a iz Tuzi i Golubovaca su 17. marta podizale novi čelično rešetkasti stub. Ovaj elektroenergetski objekat sa kojeg se napaja i Dom Zdravlja i Opština Golubovci, dobija novo ruho u cilju povećanja pouzdanosti i kvaliteta napajanja korisnika. Na njemu se ugrađuje 18 novih, od ukupno 32 stuba i mijenja Al Fe uže novim užetom presjeka 50 mm². Nakon ugradnje novih demontiraju se stari stubovi i mreža.

Mijenjaju se i keramički izolatori i ugrađuju novi silikonski čije su mehaničke i električne osobine superiornije, a imaju i visoku operativnu sigurnost. Otporniji su na atmosferska pražnjenja koja

su bila uzrok proboja keramičkih izolatora i čestih ispada linija.

U ekipama je šesterica mladih montera (**Belmin Đoković, Risto Lukačević, Adis Frljučić, Gojko Maraš, Abdija Bećović, Milan Jovanović**) koji u CEDIS-u rade od jula prošle godine. Rade pod budnim očima poslovođa **Dragana Čolevića** i **Mladena Popovića** i iskusnog montera **Envera Ljuljanovića**, a na terenu je gotovo svakodnevno i **Džemal Šabotić**, glavni inženjer za nadzemne vodove za Golubovce i Tuzi. Iako je većina njih došla sa iskustvom na tim poslovima, svi su prošli obuku u Centru za obuku i učili od starijih kolega

-Svakog dobronamjernog raduje kada vidi da se kadar podmlađuje, jer je to siguran znak da će CEDIS nastaviti da se razvija – kažu ti

iskusni majstori koji mlade kolege savjetuju kao svoju djecu, uče ih da razmišljaju unaprijed, da budu oprezni, strpljivi i skoncentrisani. Da ništa ne ostave nedovršeno.

A podmladak CEDIS-a spreman je da nauči svaku tajnu posla koji su odabrali.

-Kad odlazimo na teren, uz sebe imamo sav pribor i opremu. Naša radna filozofija temelji se na stavu da monter treba biti dobro pripremljen i potpuno usredsređen na ono što radi, pa tako ništa neće poći po zlu. Tome su nas prvo naučili naši očevi koji su takođe ovdje radili ili rade monterski posao, a zatim i starije kolege za koje u ovom poslu nema tajne. Za njih je posao uvijek lakši jer su veći dio radnog vijeka proveli u teškim radnim uslovima, ali bez obzira na

UGRADNJA NOVOG STUBA

ZAMJENA KERAMIČKIH
IZOLATORA SILIKONSKIM

to kakvi su uslovi za rad, smatramo svojom obavezom da uvijek budemo spremni da odgovorimo na sve izazove - rekli su nam.

Toga dana, pored ugradnje čelično – rešetkastog stuba i užeta i montaže silikonskih izolatora, paralelno su ugrađivali armirano - betonske stubove na obližnjoj niskonaponskoj mreži „Bijelo Polje 5“.

Nema praznog hoda na terenu. Da se odmore sebi će dopustiti tek nakon dobro odrađenog posla.

Brz odgovor na zahtjev korisnika

Crnogorski elektrodistributivni sistem je u prethodnom periodu završio niskonaponsku mrežu “Vrela 11” na Koniku, gdje je za nekoliko dana ugrađeno 10 stubova i samonosivi kablovski snop 4 x 70mm² u dužini od 1.300 metara da bi se formirao novi izvod i rasteretio stari koji je napajao 120 korisnika. Time je riješen problem sa oscilacijom napona i za duži

period obezbijedeno pouzdano snabdijevanje korisnika tog dijela Glavnog grada na kojem je posljednjih godina prisutna intenzivna stambeno – poslovna izgradnja.

Naime, mještani su prošle godine uputili dopis našoj kompaniji sa molbom da im se poboljša napajanje električnom energijom i izgradi mreža, a u CEDIS-u se odmah reagovalo i izašlo u susret njihovom zahtjevu. Napravljeno je tehničko rješenje i završen kompletan posao čak tri mjeseca prije planiranog roka na zadovoljstvo tamošnjih korisnika. Istovremeno su, u saradnji sa Službom mjerenja, izmještena brojila iz objekata korisnika na javnu površinu i prebačena na novu mrežu.

Mještani **Sadet Agović, Jakup Spahić** i **Adnan Bicić** imaju samo riječi hvale za CEDIS koji je imao sluha za njihov problem i rekordno brzo ga riješio.

-Prezadovoljni smo što poslije višegodišnjeg kuburenja sa strujom konačno imamo sigurno i kvalitetno napajanje. Pokazalo se da se na Crnogorski elektrodistributivni sistem može računati. Prijatno smo iznenađeni takvim odnosom prema našem problemu, sve pohvale za kompaniju koja ne misli samo na profit. Tako rade oni koji su odgovorni. CEDIS je na našem primjeru pokazao da brine o svojim korisnicima i mi smo mu zahvalni na tome – rekli su nam.

Nova mreža za razvoj poljoprivrede

I u Tuzima je, na zahtjev korisnika, izgrađena nova niskonaponska mreža “Kodra – Budan 2”, gdje su podignuta 43 armirano - betonska stuba i razvučeno 1.800 metara samonosivog kablovskog snopa 4 x 70 mm².

Ovaj projekat, koji će doprinijeti razvoju poljoprivrede na tom području, realizovan je za dva mjeseca, a za oko 100 korisnika omogućeno je obrađivanje i navodnjavanje imanja.

Mještani su zadovoljni i zahvalni CEDIS-u koji je razumio njihove potrebe i izašao im u susret.

REGION 5 (Kotor, Tivat, Herceg Novi)

Stabilan sistem nema alternativu

Trenutne aktivnosti na revitalizaciji elektroenergetskih objekata u konzumu Regiona 5 dobra su osnova za optimizam, kad je u pitanju napajanje električnom energijom tamošnjih korisnika u toku predstojeće turističke sezone.

Osnovni cilj elektrodistributera u Regionu 5 je da obezbijede kontinuirano i kvalitetno napajanje korisnika električnom energijom. Da bi on bio ostvaren i u ovoj godini treba odraditi mnogo značajnih poslova i uložiti dosta napornog rada.

- Dobroj pogonskoj spremnosti sistema i kontinuitetu isporuke električne energije znatno će doprinijeti realizacija planiranih aktivnosti na pripremi mreže za ljetnju turističku sezonu. Naime, do sezone treba da se revitalizuju 10 kilovoltni dalekovodi „Hotel Park“ i „Gomila Filterska“ u Herceg Novom, što podrazumijeva zamjenu 64 dotrajala stuba i veći broj silikonskih

izolatora, kao i raskresivanje trase i farbanje željezno – rešetkastih stubova – kaže **Milinko Papović**, šef Službe održavanja Regiona 5, i dodaje:

-U gradu pod Orjenom revitalizovaće se i niskonaponska mreža „Norveško naselje“ na kojoj će se ugraditi 35 stubova i 1.000 metara samonosivog kablovskog snopa, na NN mreži Servisna zona“ ugradiće se 250 metara podzemnih kablova i tri niskonaponska razvodna ormara, a na NN mreži „Bazen“ zamijeniće se 500 metara dotrajalog kabla. Na STS „Presjeka“ planirana je u cilju pouzdanijeg napajanja ugradnja trafoa 160 kVA, kao i ROS postolja i farbanje konstrukcije.

Papović informiše da će se u

ZAMJENA IZOLATORA NA 10kV DALEKOVODU

kotorskom konzumu revitalizovati niskonaponska mreža „Prčanj Kula“ na kojoj će se umjesto dotrajalih drvenih stubova ugrađivati betonski gdje to bude moguće, kao i samonosivi kablovski snop. Na kablovskoj NN mreži „Turist B“ pojačaće se kapacitet napojnih kablova za ugostiteljske objekte, a na kablovskoj NN mreži „Sveti Stasije“ ugradiće se distributivni ormar uz trafostanicu radi priključenja novih korisnika.

U cilju pouzdanijeg i kvalitetnijeg napajanja korisnika takođe će se na STS „Perast 3“ zamijeniti trafo 250 kVA, a na stubnim TS „Trojica 1“ i „Trojica 2“ trafo 160 kVA. Na ova tri objekta zamijeniće se i niskonaponski ormari, kao i ROS postolja, te ofarbati konstrukcije.

RADOVI NA NN MREŽI "MEŠTROVIĆA PEĆ 1"

U opštini Tivat revitalizovaće se, prema riječima našeg sagovornika, niskonaponske mreže „Meštovića Peć 1“ i „Meštovića Peć 2“, što podrazumijeva zamjenu stubova i ugradnju samonosivog kablovskog snopa većeg presjeka.

Papović kaže da su za poboljšanja odabrani objekti koji napajaju korisnike na atraktivnim lokacijama u blizini plaža gdje se očekuje veliki priliv turista, a gdje parametri NN mreža nijesu bili dovoljno dobri, posebno kad je opterećenje u pitanju. -U Održavanju rade iskusni majstori, 42 montera i šest inženjera, dobro smo opremljeni, dobili smo dvije nove dizalice i dvije korpe. Podmladili smo monterski kadar koji se obučio uz starije kolege, što je izuzetno značajno kad je ovaj posao u pitanju. Imamo i kompletan repro materijal, magacin nam je dobro snabdjeven stubovima, konzolama i drugim rezervnim djelovima i materijalom. Ispunjeni su, dakle, svi preduslovi da se planirani poslovi na pripremi objekata za turističku sezonu završe do kraja juna, pogotovo ako vremenske prilike budu povoljne – kazao je Papović

INVESTITORI OTKOPAVAJU PODZEMNE KABLOVE

dodajući da im je prelaskom iz Kotora na Radanoviće olakšan svakodnevni posao jer imaju veliko skaldište za stubove, trafostanice i drugi materijal i opremu, kao i za veći dio voznog parka.

Naš sagovornik ističe da su ulaganja u mrežu i objekte ciljana, da se razučena mreža redovno održava i da je u dosta dobrom stanju. Stoga zimus nije bilo većih problema na mreži u ovom dijelu konzuma, osim što su jaki udari vjetra nekoliko puta nanijeli manju štetu lokalnim objektima. Ovaj region, inače, pokriva teritoriju od 616 km², a ukupna dužina 10 kilovoltne mreže je oko 90 kilometara, dok je dužina niskonaponske mreže 1.150 kilometara. U Kotoru, Tivtu i Herceg Novom ima ukupno 592 trafostanice naponskog nivoa 10/0,4kV, a većina od ukupno 64.269 korisnika je skoncentrisana na priobalnom području, na potezu od Jaza do Sutorine. Manji dio korisnika je na ruralnim područjima u zaleđu Boke, od kojih su neka i na većim nadmorskim visinama, poput sela u Krivošijama i na Orjenskom

UGRADNJA AB STUBA NA NN MREŽI

masivu, gdje zimi ima dosta problema sa snijegom. Najveći problem za Održavanje ovdje su, ipak, jaki udari vjetra koji često izazivaju velike štete na nadzemnim mrežama.

Problem im predstavlja i nelegalna gradnja, pogotovo u Tivtu, gdje izvođači nerijetko kidaju podzemne kablove i nanose znatnu štetu našoj infrastrukturi.

-Ti nelegalni priključci su van svih propisa i standarda, tako da uvijek nas zapadne da ispravljamo njihove propuste kako ne bi trpjeli ostali korisnici – zaključio je Papović.

Kompaktna i uigrana ekipa

Početak marta odvijali su se intenzivni radovi na revitalizaciji niskonaponske mreže „Meštovića peć 1“ u Krtolima kod Tivta gdje je ugrađeno osam novih stubova i samonosivi kablovski snop većeg persjeka.

Radove je izvodila šestočlana ekipa Održavanja (Dinko Mitešić, Obren

Ognjenović, Marko Kotlaja, Aleksandar Bošković, Manojlo Bulatović i Nenad Živković) složno, kao braća.

Zatekli smo ih na lokaciji na kojoj su tog dana podizali novi stub i montirali samonosivi kablovski snop koji obezbjeđuje veliku pogonsku sigurnost i zahtijeva relativno male pogonske troškove održavanja, zbog čega ima sve veću primjenu u niskonaponskim mrežama.

U ovoj dobro organizovanoj ekipi posebna pažnja poklanja se dobrim međuljudskim odnosima, koji su ujedno i preduslov za postizanje dobrih rezultata.

-Monterški posao je težak, svakodnevno smo izloženi rizicima, pa se stoga moramo podržavati, čuvati jedan drugog. Ekipa je kompaktna, lijepo se slažemo, lako se dogovaramo i nemamo nikakvog problema u komunikaciji. Povjerenje je potpuno i to je temelj za uspješan rad – kazali su nam.

Na oprezu su oni ne samo zimi kad su česti jaki udari vjetrova, nego

REMONT TS „ŠARENA GOMILA“

i ljeti, jer mreža podliježe i ljetnjim nedaćama, posebno požarima. Takav rad obavezuje na dodatnu opreznost, što stalno imaju na umu. Spretnost i obučenost su im veliki saveznici u poslu, a teškoće koje on nosi ne smatraju preprekom da ga savjesno obavljaju. Nikad ne traže lakši, u distribucijama lakog posla i nema.

Remont trafostanica

Ekipa u sastavu **Zoran Perunović, Marko Perunović, Darko Manojlović i Nemanja Vuković**

MIJENJA SE DOTRAJALA OPREMA

radila je 09. marta detaljan remont TS „Šarena Gomila“ u Prčanju.

Riječ je o jednom od važnijih objekata iz Plana održavanja u cilju pripreme za turističku sezonu, jer se nalazi u blizini plaže i većeg broja apartmana i ugostiteljskih objekata, zbog čega je bilo neophodno da se oprema zamijeni i objekat „podmladi“. Nastaviće, kažu, remont trafostanica na ovom području dok ne poboljšaju svaki objekat koji je u Planu održavanja za ovu godinu.

REGION 5 (Kotor, Tivat, Herceg Novi)

Novi SN blok za Resursni centar za sluh i govor u Kotoru

Ekipa CEDIS-a ugradila je u trafostanici u sklopu JU Resursni centra za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“ u Kotoru novi SN blok sa mjernom ćelijom, čime je riješen dvogodišnji problem sa napajanjem električnom energijom ove ustanove.

Naime, Centar se krajem decembra prošle godine obratio CEDIS-u sa molbom da im pomogne oko zamjene oštećenog trafoa u trafostanici koja je u vlasništvu te ustanove koja se bavi habitacijom i rehabilitacijom djece sa posebnim obrazovnim potrebama.

Razumijevajući značaj razvoja obrazovanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama, zasnovanog na poštovanju individualnih karakteristika i potreba, CEDIS im je izašao u susret i ustupio i ugradio novi trafo u pomenutu trafostanicu,

što je pokazatelj istinske brige za potrebe zajednice.

Tim povodom direktor Resursnog centra, **Neđeljko Moškov**, zahvalio se našoj kompaniji na razumijevanju i iskazanom senzibilitetu prema učenicima u ovoj ustanovi.

- JU Resursni centar je još od aprila 2020. godine imala problem sa svojom trafostanicom zbog kvara na trafo. Samo zahvaljujući brzom reagovanju zaposlenih u CEDIS-u naša ustanova ni u jednom trenutku nije ostala bez napajanja električnom energijom, što bi dovelo u pitanje njeno funkcionisanje. Posebno smo zahvalni što su u CEDIS-u razumjeli naš problem i što su ga trajno riješili, omogućivši nam da normalno funkcionišemo – istakao je Moškov ponovo se zahvalivši zaposlenima u našoj kompaniji na velikom

strpljenju i pomoći koju su im pružali u posljednje dvije godine kako rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama ne bi došao u pitanje.

-Hvala vam u ime svih zaposlenih u našoj ustanovi i u ime roditelja i djece koja u njoj stiču obrazovanje – kazao je Moškov.

INVESTICIJE

Novoizgrađena TS 35/10 kV “Velje Brdo”, uskoro na mreži

Vrijednost projekta koji je obuhvatio izgradnju novog objekta TS, ugradnju vazduhom izolovanih postrojenja 10kV i 35kV i ugradnju transformatora 35/10kV, kao i uklapanje trafostanice u 10 i 35 kV mrežu, je preko milion eura

Uvođenjem TS “Velje brdo” u elektrodistributivni sistem znatno će se povećati pouzdanost snabdijevanja oko 1.300 korisnika na području: Rogama, Veljeg Brda, Vranjskih Njiva, Miletinih Njiva, Drezge, Radeće, dijela Zagoriča, Pipera, koji se trenutno napajaju sa dugačkih i nepouzdanih dalekovoda 10kV “Danilovgrad” i “Vojni logor” iz TS 35/10kV “Gorica B”. Bolje napajanje može očekivati i oko 300 korisnika sa područja Stare Zlatice, Smokovca i Doljana.

U izgradnju ovog važnog elektroenergetskog objekta ušlo se zbog dostizanja tehničkih standarda, a ta nova napojna tačka 35/10 kV preduslov je za rasterećenje postojeće trafostanice 35/10 kV “Gorica-B” koja ima dva vazдушna izvoda i radi preko izolovane neutralne tačke, jer

će TS „Velje brdo“ preuzeti napajanje dijela dalekovoda 10kV „Vojni logor“ (područje od STS „Zlatica 2“, zaključno sa STS „Medun 2“).

Riješiće se, takođe, i problem preopterećenja dugih i nepouzdanih dalekovoda “Danilovgrad”

i “Vojni logor”, a dalekovod “Danilovgrad” reorganizuje se u tri nova, značajno kraća 10 kilovoltna voda, čime se postiže viši stepen sigurnosti i kvaliteta u isporuci električne energije za korisnike na području od Zagoriča do Veljeg Brda. Infrastrukturna važnost nove

individualnih i stambeno-poslovnih objekata.

Radove na izgradnji objekta izvodio je “Eminent” doo Podgorica, sa podugovaračima kompanijama “Eurozox” i “GEOTIN MNE”.

Očekuje se pokretanje postupka tehničkog pregleda, nakon kojeg će se trafostanica pustiti pod napon. Da CEDIS pažljivo planira razvoj elektrodistributivnog sistema i da svoje planove usklađuje sa potrebama korisnika i lokalne zajednice potvrđuje podatak da je izgradnja ovog elektroenergetskog objekta bila u Planu investicija za 2014. godinu, a projekat nije realizovan zbog dugotrajnog usvajanja planske dokumentacije za to područje, kao i zbog problema u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa, a zatim

trafostanice je posebno izražena imajući u vidu višegodišnji trend povećanja broja korisnika elektrodistributivne mreže na navedenim područjima, a otvara se i mogućnost za razvoj 10kV mreže i priključenje novih

i zbog promjene zakonske regulative u načinu pribavljanja urbanističko-tehničkih uslova.

Na primarnoj mreži CEDIS realizuje i projekte izgradnje trafostanice 35/10kV "Duklo", kao i rekonstrukciju

10kV postrojenja u podgoričkoj TS 35/10kV "Centar", za koje je planiran iznos od oko 3.3 miliona eura. Ove investicije potvrđuju višegodišnju orijentisanost Crnogorskog elektrodistributivnog sistema ka razvoju i investicionim aktivnostima.

INVESTICIJE

Pri kraju rekonstrukcija TS "Centar,"

U skladu sa opredjeljenjem da razvija distributivnu mrežu na način da obezbijedi pouzdan distributivni sistem sa dovoljno kapaciteta i nesmetanim pristupom za sve korisnike, CEDIS je krajem maja prošle godine započeo Projekat rekonstrukcije TS 35/10KV „Centar“, koji ulazi u završnu fazu. Očekuje se da će se svi planirani radovi završiti do kraja aprila, a rekonstruisano je 10 kilovoltno postrojenje na način što je značajno povećan broj ćelija 10kV u novom postrojenju, dok će njegova snaga i dalje biti 3x8 MVA. Ugrađena je oprema respektabilnog tehnološkog lidera "ABB" a, pored ostalog, ugrađen je i otpornik za uzemljenje neutralne tačke, što utiče na povećanje pouzdanosti napajanja korisnika.

Sa TS Centar se napajaju važne zdravstvene i državne institucije (Klinički centar i Dječja bolnica, RTCG, Sportski centar, Ministarstvo odbrane, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Zgrada Vlade i td), kao i oko 10 hiljada korisnika užeg centra Glavnog grada, dijela preko Morače,

Bloka 5, Bloka 6, Brijega Morače, Drača i Pobrežja.

Ova investicija, vrijedna 1,3 miliona eura, omogućice priključenje novih izvoda 10 kV, što u prethodnom periodu nije bilo moguće, tako da će se moći prihvatiti prirast potrošnje konzuma ovog dijela Podgorice.

Proces izvođenja radova tekao je fazno i zahtijevao složenu organizaciju, jer se ugrađivala polovina novog postrojenja, dok je polovina postojećeg pod naponom. Način organizacije aktivnosti, uz punu podršku Sektora za upravljanje i Sektora za održavanje, omogućio je svođenje beznaponskih pauza na nužni minimum.

Benefiti realizacije ovog projekta su mnogostruki.

Prije svega, imaćemo sigurnije napajanje vrlo "osjetljivog" dijela konzuma i kvalitetniju isporuku električne energije. Smanjiće se troškovi preventivnog i korektivnog održavanja ovog elektroenergetskog objekta i omogućiti priključenje osam

novih kablovskih izvoda 10 kV koji već duže vrijeme čekaju nepriključeni, jer nije bilo slobodnih rezervnih ćelija 10 kV u postojećem postrojenju.

TS „Centar“ je, da podsjetimo, puštena pod napon davne 1977. godine i bila je ključna tačka napajanja konzuma ondašnjeg Titograda.

U periodu prije rekonstrukcije su ovdje ugrađena dva napojna kablovska voda 35 kV, tj. zamijenjen je postojeći napojni kabal IPZO 13 3x150 mm² iz TS 110/35 kV „Podgorica 1“. Takodje su opremljene i dvije ćelije 35 kV.

Pored toga, kroz preventivno održavanje rađena je redovna periodična revizija opreme, kao i zamjena malouljnih prekidača vakuumskim u jednom broju ćelija.

Inače, TS 35/10 „Centar“ u perspektivi (prema planovima Crnogorskog elektroprenosnog sistema) treba da preraste u TS 110/X kV „Podgorica 6“.

Sektor za mjerenje

Intenzivnom kontrolom protiv krađe kilovata

Od jula prošle godine obračunato oko 11 miliona kilovatsati po osnovu neovlašćene potrošnje, čija je vrijednost 1,4 miliona eura. Podnijeto preko 170 prijava za neovlašćeno korišćenje električne energije, registrovano oko 5.000 samovoljno priključenih korisnika

Crnogorski elektrodistributivni sistem je u julu prošle godine pokrenuo opsežnu akciju suzbijanja neovlašćenog korišćenja električne energije. Od tada je obračunato preko 11 miliona kilovatsati po osnovu neovlašćene potrošnje, čija je vrijednost oko 1.4 miliona eura. Oko 30 odsto je obračunato po osnovu krađe, dok je oko 7.3 miliona kWh obračunato kao neovlašćena potrošnja kod samovoljno priključenih korisnika.

U tom periodu podnijeto je preko 170 prijava za neovlašćeno korišćenje električne energije, a registrovano je oko 5.000 korisnika koji su se samovoljno priključili na mrežu.

A na teritoriji Glavnog grada obračunato je za tih devet mjeseci oko 3 197 227 kWh po osnovu neovlašćene potrošnje, čija je vrijednost 419 114 eura. Od toga je 889 586 kilovatsati neovlašćena potrošnja električne energije u vidu nelegalnih radnji, a 2 307 641 kWh obračunata energija kod samovoljno priključenih korisnika na mreži.

Podnijeto je, takođe, oko 55 prijava za neovlašćeno korišćenje električne energije, a registrovano je oko 1.850 korisnika koji su se samovoljno priključili na mrežu.

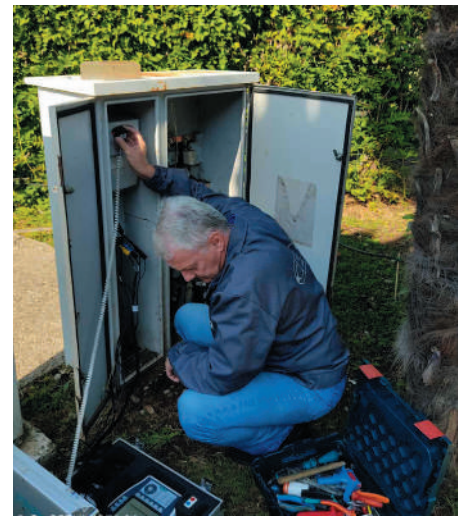
Samo od početka ove godine do kraja marta je u Glavnom gradu obračunao 1 409 181

kWh, od čega 551 237 kilovatsati kao neovlašćena potrošnja koja podrazumijeva nelegalne radnje na mjernim mjestima, a 857 944 kWh kao neovlašćena potrošnja kod samovoljno priključenih korisnika.

Podnijeta je 21 prijava za neovlašćeno korišćenje električne energije i registrovana 193 nova korisnika koji su se samovoljno priključili na mrežu.

Neovlašćeno korišćenje električne energije ugrožava pouzdanost i sigurnost elektrodistributivnog sistema i smanjuje pouzdanost napajanja legalnih korisnika, zbog čega se u CEDIS-u konstantno sprovode aktivnosti na suzbijanju tih nelegalnih radnji. Prava naših korisnika i uvođenje u legalne okvire svih aktivnosti na elektrodistributivnoj mreži su centralni motiv akcije suzbijanja neovlašćene potrošnje električne energije, koja će biti nastavljena i u narednom periodu na području svih crnogorskih opština.

Da bi se izašlo na kraj sa nesavjesnim korisnicima, osim terenskih obilazaka, u CEDIS – u se vrši i stalni monitoring AMM sistema i obavlja analiza alarmnih stanja na svim brojilima koja su uključena u sistem. Uporedo se obavljaju i logičke kontrole registrovanih potrošnji na brojilima. Na osnovu prikupljenih i obrađenih informacija obavljaju se kontrole spornih brojila na terenu radi utvrđivanja

činjeničnog stanja. Naše ekipe raspolažu i savremenim mobilnim uređajima za provjeru tačnosti rada električnih brojila na terenu, kojima se nedvosmisleno utvrđuje eventualno postojanje neovlašćenih intervencija na mjernim uređajima.

Pored provjere tačnosti mjerenja električnih brojila, ekipe provjeravaju ispravnost anti-tamper funkcija brojila, ispravnost žigova Zavoda za metrologiju, kao i mehanička oštećenja nastala prilikom neovlašćenog otvaranja kućišta brojila.

Podsjećamo da Zakon jasno propisuje i obavezuje CEDIS da nakon registrovanja neovlašćenog korišćenja električne energije isključi tog korisnika sa mreže i obračuna mu neovlašćenu potrošnju, shodno Pravilima i Metodologiji za obračun i naplatu neovlašćeno preuzete električne energije.

Februarska potrošnja 12 odsto niža od januarske

Korisnici elektrodistributivnog sistema su u februaru preuzeli ukupno 241.954.027 kWh električne energije, što je 12 odsto manje u odnosu na januarsku potrošnju i diskretno više u odnosu na potrošnju, ostvarenu tokom istog perioda prethodne godine. Najviše električne energije, oko 36 odsto, distribuirano je korisnicima na području Podgorice, Danilovgrada, Tuzi i Cetinja (Region 2).

Očitano je ukupno 393.830 brojala, ili 93 odsto od ukupnog broja (neočitana mjerna mjesta nalaze se u objektima koji nijesu stalno nastanjeni). Procenat očitivosti na mjernim mjestima

koja su opremljena novim, elektronskim brojilima je 99 odsto.

Ekipe Sektora za održavanje su prošlog mjeseca realizovale 2.156 intervencija na terenu. Vrijednost radova na održavanju elektroenergetskih objekata iznosila je blizu 200 hiljada eura.

Na distributivnu mrežu su tokom februara priključena 353 nova korisnika distributivnog sistema.

CEDIS je pokrenuo postupak javnih nabavki za izgradnju trafostanica 35/10kV „Bigova“ i „Grbalj 2“, za koje je planiran iznos od oko 3.9

miliona eura. Takođe na primarnom nivou, u Bijelom Polju su u toku oko 217 hiljada eura vrijedni radovi na rekonstrukciji dalekovoda 35kV „Ribarevine – Ščepanica“.

Na nivou sekundarne mreže, u toku su 260 hiljada eura vrijedni radovi na izgradnji dvije nove trafostanice u Budvi i Podgorici (NDTS 10/0,4 kV „Rafailovići 1 - Nova“ i NDTS 10/0,4 kV „br. 10“, prema DUP-u „Univerzitetski centar“).

Tokom februara je završen i značajan dio projekta izgradnje 130 hiljada eura vrijednog dvosistemskog dalekovoda 10 kV „Petnjica“ (od TS 35/10 kV „Berane 3“ do otcjpnog stuba u Paljuhu).

Prethodnog mjeseca na području Crne Gore je ugrađeno 21 novo, elektronsko brojilo. Ukupan broj mjernih mjesta u Crnoj Gori koja su opremljena elektronskim brojilima na daljinsko upravljanje je oko 338 hiljada, čime je pokriveno preko 80 odsto konzuma.

CEDIS distribuirala električnu energiju za oko 422 hiljade korisnika na području Crne Gore.

Služba za zaštitu prihoda

Zaštita potraživanja po osnovu neovlašćene potrošnje prioritet

Od 01. januara 2016. do 28. februara 2022. godine zaključeno 2.374 ugovora, od kojih je realizovano 1.942, ili 83 odsto. Ukupan iznos po osnovu zaključenih ugovora iznosio je 3.686.877,44 eura, a naplaćeno je ukupno 2.715.273,87 eura, ili 74 odsto.

Služba za zaštitu prihoda, formirana kao Služba za neovlašćenu potrošnju 2015. godine, kontinuirano teži napredovanju i usavršavanju procesa. Primarni cilj Službe je zaštita potraživanja nastalih po osnovu neovlašćene potrošnje, odnosno fakturisanje i stvaranje uslova da kompanija prihoduje po osnovu neovlašćeno preuzete električne energije.

-Proces obračuna i naplate neovlašćene potrošnje, definisan Procedurom obračuna i naplate neovlašćeno preuzete električne energije, zaokružen je softverskim rješenjem, pa je od 15. aprila 2019. godine i realizacija obračuna u našoj nadležnosti – kaže **Nebojša Milošević**, šef Službe za zaštitu prihoda i dodaje:

-Da kontinuirano radimo na uspostavljanju efikasnog sistema i unapređivanju rada potvrđuje i činjenica da je od januara prošle godine automatizovano evidentiranje Ugovora o priznanju i dinamici izmirenja duga za neovlašćeno preuzetu električnu energiju, što je značajno olakšalo sami proces praćenja dinamike realizacije ugovora.

Iako dug za neovlašćenu potrošnju dopijeva na naplatu odmah, korisnicima smo u cilju smanjenja

finansijskog opterećenja omogućili da zakluče Ugovor o priznanju i dinamici izmirenja duga za neovlašćeno preuzetu električnu energiju na rate pod određenim uslovima, definisanim Procedurom.

Vodeći računa o imidžu kompanije, ali i o zaštiti potraživanja, od januara prošle godine omogućili smo i SMS obavještanje korisnika o dospijeću

Ugovorom definisane rate po osnovu neovlašćene potrošnje.

Milošević, dalje, kaže da je CEDIS, kao društveno odgovorna kompanija, posvećen unapređenju odnosa sa korisnicima, pa su tako formirane kancelarije za odnose sa krajnjim korisnicima u svim regionima.

-Time je Služba za zaštitu prihoda, u saradnji sa Službom za odnose sa krajnjim korisnicima, omogućila korisnicima da se informišu o visini duga za neovlašćenu potrošnju i načinima plaćanja. Navedene aktivnosti uticale su na poboljšanje odnosa sa korisnicima i veći procenat naplate potraživanja po osnovu neovlašćene potrošnje – naglasio je naš sagovornik.

NEBOJŠA MILOŠEVIĆ

Prema njegovim riječima, u periodu od 01. januara 2016. godine do 28. februara 2022. godine zaključeno je 2.374 ugovora, od kojih je realizovano 1.942, ili 83 odsto. Ukupan iznos po osnovu zaključenih ugovora iznosio je 3.686.877,44 eura, a naplaćeno je ukupno 2.715.273,87 eura, ili 74 odsto.

-Od preuzimanja nadležnosti za realizaciju obračuna, tj. od 15. aprila 2019. godine do 28. februara ove godine, realizovano je 25.482 obračuna neovlašćeno preuzete električne energije, u iznosu od 6.276.372,75 eura - navodi Milošević posebno ističući dobru međusektorsku saradnju u CEDIS-u.

-Bez dobre međusobne saradnje ne bi bilo ni dobrih rezultata kad su navedeni parametri u pitanju – zaključio je Milošević.

Sječom šume ruše DV stubove i kidaju provodnike

Trpe i CEDIS i korisnici

Nije rijetka pojava da nepoznate osobe ugroze elektrodistributivnu mrežu i objekte, zbog čega dio korisnika elektrodistributivnog sistema ostaje bez napajanja električnom energijom.

Tako je, zbog nelegalne sječe šume u trasi dalekovoda 10 kV "Dolac" na području Lubnice u beranskoj opštini, 17. marta došlo do pada stabla i kidanja provodnika na dalekovodu, što je uzrokovalo prekid u snabdijevanju korisnika električnom energijom na tom području. Naše ekipe su odmah reagovale i otklonile kvar koji je nastao kao posljedica nesavjesnog ponašanja pojedinaca, ali je već 19. marta oko 22 sata, zbog nelegalne sječe visokih smrča u trasi istog dalekovoda, ponovo došlo do lomljenja stuba i kidanja provodnika na tom vodu usljed pada stabla. Ekipe održavanja su zbog havarije morale da isključe dio dalekovoda "Lubnice-Jelovica", a s obzirom da se kvar dogodio u večernjim satima,

kada su otežani uslovi za rad zbog smanjene vidljivosti, ekipe su tek sutradan zamijenile polomljeni stub i sanirale provodnik nakon čega je propušten napon i uspostavljeno uredno snabdijevanje električnom energijom.

Česti su i problemi koje CEDIS ima sa nesavjesnim investitorima koji, prilikom izvođenja građevinskih radova, kidaju podzemne kablove što, takođe, prouzrokuje kvarove na distributivnoj mreži i prekide u napajanju korisnika.

Sredinom marta u Podgorici su se dogodila dva takva prekida, prvi 18. marta u ulici Kralja Nikole kada je preduzeće "Putevi D.O.O." prilikom radova oštetilo 10kV kabl između BTS "Petra Matovića" i TS "Solidarnost". Beznaponsko stanje trajao je sat i po. Drugi slučaj zabilježen je 19. marta na Starom Aerodromu, gdje je preduzeće "Tehnoput D.O.O." oštetilo 10 kV kabl između MBTS "Stari Aerodrom 16" i TS "Stari Aerodrome 14" i time

ostavilo korisnike dijela Starog Aerodroma bez električne energije više od sata.

Ovakve nemile situacije mogle bi se izbjeći kada bi investitori, prema važećim procedurama, prije

započinjanja radova zatražili od CEDIS-a Plan instalacija i upravljali se prema njemu. Jer, Crnogorski elektrodistributivni sistem blagovremeno dostavlja katastar podzemnih instalacija svim subjektima koji podnesu zahtjev, što treba da uradi svaki investitor koji namjerava da započne izvođenje građevinskih radova.

Podsjećamo da je svaka neovlašćena radnja u trasi dalekovoda i na samom elektroenergetskom objektu izuzetno rizična. Zbog nezatne materijalne koristi pojedinci rizikuju život, remete redovno napajanje električnom energijom i uzrokuju štetu na distributivnom sistemu koja višestruko prevazilazi njihovu eventualnu dobit.

Crnogorski elektrodistributivni sistem apeluje na građane da prijave nadležnim organima svaku sumnjivu aktivnost koju primijete u trasi energetske objekta zarad sprečavanja ovih neovlašćenih radnji koje remete redovno napajanje električnom energijom i uzrokuju štetu na distributivnom sistemu, višestruko veću od njihove eventualne dobiti.

OŠTEĆEN KABL U ULICI KRALJA NIKOLE

Požari ponovo ugrožavaju dalekovode

Više havarija u sjevernim opštinama

Pored velikog broja tekućih poslova ovih dana, naše ekipe primorane su da se bore i sa požarima koji ugrožavaju naše objekte i ostavljaju bez napajanja znatan broj korisnika. Naime, na području opština Nikšić i Plužine, kao i u Kolašinu je krajem marta danima paljeno suvo granje na livadama, a te nesmotrene radnje su se zbog jakog vjetra otele kontroli i neminovno ugrozile dalekovode i niskonaponsku mrežu, jer su ovi objekti na seoskom području, uglavnom izgrađeni na drvenim stubovima.

Požari su izazvali više havarija, pa je tako “ispao” dalekovod 10 kV “Povija”, kao i djelovi 10 kilovoltnog voda “Trubjela”, te DV 10 kV “Grahovo”. Ovi dalekovodi su danima bili ugroženi, a vatrena stihija prijetila je i niskonaponskim mrežama “Zaslap”, “Nudo” i “Grahovac”. Sa istim problemima suočile su se i kolašinske ekipe gdje je bio ugrožen dalekovod DV 10 kV “Rovca”.

Na području nikšićke opštine stradale su i dvije niskonaponske mreže – “Somina” i “Osječenica”, a zapaljena je i stubna trafostanica 10/0,4 kV “Manastir Ostrog”. Problema je bilo i na energetskim objektima “Ivanje” i “Zaton” u Bijelom Polju.

Samo do 24. marta u Nikšiću i Plužinama izgorjelo je 17 drvenih stubova na dalekovodu “Trubjela” i NN mrežama: “Vilusi 3”, “Crni Kuk”, “Donja Somina” i “Savino Brdo”, ali i ormar sa usponskim vodovima STS 10/0.4 kV “Manastir Ostrog”. U Bijelom Polju i Kolašinu stradalo je desetak drvenih stubova i dva portalna na dalekovodima za Rovca i Ivanje, kao i na niskonaponskim mrežama “Zaton”, “Cerovica” i “Zakrlje”.

Ekipe CEDIS-a danonoćno su radile, ne samo na saniranju nastale štete, nego i na zaštiti naših elektroenergetskih objekata od vatrene stihije.

Iz CEDIS-a je javno upućen apel svima da se uzdrže od ovih rizičnih radnji, naročito u blizini energetskih objekata, da ne bi ugrožavali i sebe i druge i otežavali posao našim ekipama kojima teškog posla nikada ne fali.

“Energija podvučeno zelenim”

“Eko gumno, u završnoj fazi”

U dvorištu Osnovne škole “Štampar Makarije” u Podgorici nalaziće se “Zelena učionica na otvorenom – Eko gumno”, čiju je realizaciju omogućio Crnogorski elektrodistributivni sistem u okviru konkursa “Energija podvučeno zelenom”. Kao trećeplasiranom projektu na tom konkursu, školi “Štampar Makarije” se opredijeljenim novčanim sredstvima dao vjetar u leđa da realizuje jedan lijep ekološki projekat i uredi dio školskog dvorišta koji nije bio adekvatno iskorišćen.

- Zahvaljujući CEDIS-u naše Eko gumno je u završnoj fazi realizacije na radost učenika i zaposlenih u školi. Svi smo dali doprinos što idejama, što radom, tako da je zadovoljstvo veće jer je ovo zajednički projekat svih nas. Problem neuređenosti školskog dvorišta, ali i njegov veliki potencijal prepoznat je odavno od strane kolektiva škole kao i Savjeta roditelja i tako se rodila ideja da se pokuša dodatno urediti dvorište kroz izgradnju i opremanje učionice na otvorenom koja će se zvati Eko - gumno. Učionica je

zamišljena kao prostor u obliku starog crnogorskog gumna u čijem bi centralnom dijelu bila izlivena betonska osnova za

sjedenje sa postavljenim drvenim sjedištima. U središnjem dijelu će biti postavljen betonski sto koji bi služio za demonstraciju prilikom izvodjena časova na otvorenom. Tako uredjen prostor bi za izvođenje nastave istovremeno moglo koristiti do 30 učesnika - kazala je **Rajna Tomović Ivanović**, profesorica biologije i koordinator projekta Eko-škole u Osnovnoj školi “Štampar Makarije”. Tomović dodaje da se izgradnjom učionice na otvorenom djelimično rješava i problem nedostatka prostora za vannastavne aktivnosti i sekcije u školi zbog njene prebukiranosti, a dobra strana je i boravak djece na otvorenom.

Osim izgradnje samog gumna, planiraju da kroz projekat kupe

i posade nove sadnice drvenastih formi koje će dodatno oplemeniti prostor i pružiti prijatnu hladovinu prilikom izvodjenja nastave. Akcija sadnje će biti organizovana

kao dio ekološke radionice kojom će se obilježiti Dan planete zemlje- 21 april.

Crnogorski elektrodistributivni sistem je, da podsjetimo, u saradnji sa Zavodom za školstvo Crne Gore koji sprovodi Međunarodni program “Eko-škole”, raspisao 20. septembra prošle godine konkurs za projekat iz oblasti zaštite životne sredine “Energija podvučeno zelenom”. U projektu su učestvovalе obrazovno–vaspitne ustanove koje implementiraju Međunarodni program “Eko škole”, odnosno koje su nosioci međunarodnog priznanja “Zelena zastava”, kao i ustanove koje su se prijavile za pilotiranje programa.

Kroz realizaciju projekata obrazovno-vaspitne ustanove omogućavaju učenicima da se uključe u rješavanje problema i daju doprinos poboljšanju životne sredine na nivou na kojem mogu da se vide opipljivi rezultati.

Kao odgovorna kompanija, CEDIS nastoji da ključne principe održivosti životne sredine uključi u svoje redovno poslovanje i doprinese očuvanju zdravog prirodnog okruženja za buduće generacije.

Društveno odgovorno poslovanje

Nastavljena saradnja sa Kliničkim centrom Crne Gore

Crnogorski elektrodistributivni sistem donirao je 25 hiljada eura Kliničkom centru Crne Gore i na taj način dodatno potvrdio društveno odgovornu orijentaciju kompanije, kao i uspješnu saradnju sa najvećom crnogorskom zdravstvenom ustanovom. Ovogodišnja donacija predstavlja nastavak realizacije četvorogodišnjeg Sporazuma, koji je potpisan sa Kliničkim centrom krajem 2019. godine, čime se CEDIS obaveza da do 2023. ovoj zdravstvenoj ustanovi godišnje donira iznos od 25 hiljada eura. CEDIS je od 2017. godine, uključujući i ovogodišnju donaciju, Kliničkom centru donirao preko 160 hiljada eura.

– Kao što sam istakao u par navrata, osnovni princip poslovanja CEDIS-a je posvećenost i briga za zajednicu. Način na koji to u CEDIS-u sprovodimo u djelo podrazumijeva međusobno razumijevanje i saradnju sa okruženjem u kojem poslujemo, otkrivanje i trajno rješavanje problema. Ovaj vid saradnje Kliničkom centru obezbjeđuje novčana sredstva na koja može unaprijed da računa i planira aktivnosti, a to je upravo i naša namjera, da se u odnosu na zajednicu u kojoj poslujemo postavimo kao siguran oslonac. Nezaobilazni dio strategije društveno odgovornog poslovanja CEDIS-a podrazumijeva kontinuiranu podršku sektoru zdravstva i vjerujem da će naša saradnja i ubuduće biti podjednako

uspješna i plodotvorna – istakao je **Vladimir Čađenović**, izvršni direktor CEDIS-a.

Direktorica Kliničkog centra Crne Gore dr **Ljiljana Radulović**

zahvalila se CEDIS-u na podršci koju pruža zdravstvenom sistemu Crne Gore.

– CEDIS je kao donator, jedna od najprisutnijih društveno odgovornih kompanija u Kliničkom centru Crne Gore koji zbrinjava oko 70 odsto pacijenata u cijeloj državi. Konkretno, zahvaljujući, između ostalih, donacijama CEDIS-a, mi smo danas na nekoliko dana od otvaranja renovirane Klinike za plastičnu, rekonstruktivnu i estetsku hirurgiju. Podsjetiću da je ovo prvi put da se ova klinika renovira od 1974. godine. Osim toga, donacija će biti usmjerena i odjeljenjima ginekologije i oftalmologije. Zahvaljujem CEDIS-u, nadamo se nastavku uspješne saradnje i pozivam sve ostale da se ugledaju na ovaj primjer – istakla je dr Ljiljana Radulović.

Donacije, realizovane prethodnih godina, utrošene su za izgradnju Baby friendly odjeljenja na Klinici

za ginekologiju i akušerstvo, nabavku pedijatrijskog kardiološkog ultrazvuka za potrebe Instituta za bolesti djece i špric pumpi za potrebe Klinike za anesteziju, reanimaciju i terapiju bola. Ovogodišnja, kao i prošlogodišnja, donacija CEDIS-a od 25 hiljada eura biće utrošena za nastavak radova na adaptaciji Klinike za plastičnu, rekonstruktivnu i estetsku hirurgiju.

Podsjećamo da je CEDIS potpisnik Sporazuma sa Kliničkim centrom, koji podrazumijeva obavezu da se do 2023. na godišnjem nivou ovoj zdravstvenoj ustanovi donira iznos od 25 hiljada eura. Donacije, realizovane prethodnih godina utrošene su za izgradnju Baby friendly odjeljenja na Klinici za ginekologiju i akušerstvo, nabavku pedijatrijskog kardiološkog ultrazvuka za potrebe Instituta za bolesti djece, špric pumpi za potrebe Klinike za anesteziju, kao i za adaptaciju Klinike za plastičnu, rekonstruktivnu i estetsku hirurgiju.

Društveno odgovorno poslovanje

Za Klinički centar još jedna vrijedna donacija

Crnogorski elektrodistributivni sistem je Kliničkom centru Crne Gore donirao još blizu osam hiljada eura, što je samo još jedan od više društveno odgovornih poteza koje naša kompanija preduzima od svog osnivanja. Sredstva su namijenjena Klinici za ginekologiju i akušerstvo i Klinici za očne bolesti.

Izvršni director CEDIS-a, **Vladimir Čađenović**, uručio je 22. marta čekove dr **Srdanu Medanu** direktoru Klinike za ginekologiju i akušerstvo i oftalmologu dr **Biljani Stijović** sa Klinike za očne bolesti. Čađenović je tom prilikom izrazio zadovoljstvo što je CEDIS mogao da doprinese boljim uslovima u toj zdravstvenoj ustanovi.

-Lično smatram da je briga za zajednicu čije resurse koristimo poslovni, ali i etički imperativ, upravo zbog toga i podržavam ovaj vid ulaganja. CEDIS je stabilna državna kompanija, zato je i naša obaveza prema zdravstvenim ustanovama posebno izražena. Prilikom planiranja aktivnosti kao prioritete godinama

unazad ističemo zdravlje, obrazovanje, sport i brigu za životnu sredinu. Takođe, vodimo računa da su projekti brižljivo planirani, a saradnja i podrška stabilna.

Odnos koji smo izgradili sa Kliničkim centrom je upravo takav, usmjeren na dugoročne i značajne projekte koji su u interesu svih građana Crne Gore – kazao je Čađenović.

Dr Medan se zahvalio CEDIS-u podsjećajući da ovo nije prva donacija ove kompanije Klinici na čijem je čelu i KC CG.

-Uplaćena sredstva ćemo upotrijebiti za nabavku opreme, potrebne Dnevnoj bolnici Klinike za

nastaviti i u budućnosti - kazao je dr Medan.

Dr Stijović je kazala da će donirana sredstva utrošiti za nabavku neophodnog mobilijara na Klinici za očne bolesti.

-Medicina zahtijeva kontinuiranu nabavku opreme, čime se omogućava ljekarima da blagovremeno uvode i sprovedu savremene metode liječenja. U našoj Klinici je najviše zastupljena jednodnevna hirurgija, zato nas oftalmologe posebno raduje nabavka stolica za jednodnevnu mikrohirurgiju. Ponosni smo što je ova filantropska kompanija prepoznala potrebe naših pacijenata i nas ljekara i ovoga puta opredijedila donaciju našoj Klinici. Još jednom se iskreno zahvaljujem u ime pacijenata i kompletnog osoblja Klinike za očne bolesti - kazala je dr Stijović.

CEDIS je od 2017. godine, uključujući i ovogodišnje donacije, Kliničkom centru donirao preko 160 hiljada eura.

ginekologiju i akušerstvo, čime će se poboljšati kvalitet i omogućiti bolja dostupnost usluga koju naša Klinika pruža pacijentkinjama. Nadam se da će se uspješna saradnja

CEDIS

Dizajn: Lux print
Štampa: Grafo Group

Crnogorski elektrodistributivni sistem
Ivana Milutinovića 12
ww.cedis.me

 / cedisonline
 / cedisonline